JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

MAHAKAMA KUU YA TANZANIA

DIVISHENI YA KAZI

MAOMBI MADOGO NAMBA. 17 YA 2022

(Kutokea Kwenye Tume ya Usuluhishi na Uamuzi (CMA) CMA/DSM/TEM/519/2020)

KATI YA

UNIVERSAL CARGO TRANSHIPMENT HOLDING CO. LIMITED..... MLETA MAOMBI

NA

IDDI MAJEMBE NA WENZAKE WANNE (4).....WAJIBU MAOMBI

UAMUZI MDOGO

K. T. R. Mteule, J.

01/08/2022 & 12/08/2022

Shauri hili linahusu maombi madogo ya kuomba kuongezewa muda was kuleta maombi ya mapitio dhidi ya uamuzi wa Tume ya Usuluhishi na Uamuzi katika shauri Na. CMA/DSM/TEM/519/2020. Maombi yameambatanishwa na kiapo cha Bwana **ROBERT SIMON KISENA** ambaye ameeleza sababu ni kwa nini mleta maombi anastahili ongezeko la muda.

Maombi haya yalisikilizwa kwa maandishi ambapo **Wakili Doreen Kalugira** kutoka **Nkoko Attorneys** alimwakilisha mleta maombi wakati mjibu maombi alikuwepo peke yake bila wakili. Kwa mujibu wa kiapo cha Robert Simon Kisena, pamoja na mawasilisho ya mleta

LabourCourt.Tz.

maombi yaliyoletwa na Wakili Doreen Karugila, zipo sababu zilizoelezwa na mleta maombi akijaribu kuhalalisha maombi haya yaonekane yana msingi.

Sababu ya **kwanza** ni kwamba tuzo iliyotolewa kwenye shauri CMA/DSM/TEM/519/2020 ina mapungufu mengi ya kisheria (LEGALITY). Pungufu la kwanza kwa mujibu wa Bi Doreen ni Tuzo kutolewa na Msuluhishi akiwa hana Mamlaka ya kutoa Tuzo hiyo. Wakili Doreen amerejea maamuzi mbali mbali yaliyozungumzia mamlaka ya msuluhishi na mipaka yake na kutoa mfano wa kesi ya **BARCLAYS BANK (T) Versus AYYAM MATESSA, Civil Appeal No. 481 of 2020,** ambapo Mahakama ya Rufani ilisema kwamba msuluhishi hana mamlaka ya kutoa tuzo.

Sababu ya pili aliyotoa mleta maombi kuishawishi Mahakama kuruhusu ongezeko la muda ni kwamba MLETA MAOMBI hakupewa haki ya kusilizwa huko Tume kwa sababu hakupelekewa wito na kuupokea. Wakili Doreen alisema Haki ya kusikilizwa ni ya kikatiba hivyo katika mapungufu haya ni rai yake mleta maombi aongezewe muda ili aweze kuleta moambi ya mapitio.

Sababu ya tatu iliyoelezwa na mleta maombi ni kwamba TUME haikuzingatia **Sheria ya Ushahidi Sura ya 6 Iliyofanyiwa**

Marejeo 2019 kwa kupokea nyaraka ambazo siyo halisi na bila kujiridhisha nyaraka halisi zipo wapi ili iweze kupokea nakala. Mleta maombi alirejea kesi ya Mahakama ya Rufaa**, kesi ya Airtel Tanzania Ltd. Vs. Ose Power Solutions Ltd. Civil Appeal No. 206 of 2017**.

Akirejea maamuzi mbalimbali ya Mahakama Kuu na Mahakama ya Rufani, wakili Doreen amesema kuwa ni msimamo wa Mahakama kwamba pale ambapo kunakuwa na mapungufu ya kisheria kwenye maamuzi basi mapungufu ni sababu tosha ya kuongeza muda kwenye maombi au jambo ambalo limepitwa na muda wake. Ametoa mfano wa kesi hizo ikiwa ni kesi ya Mahakama ya Rufaa ya **Metro Petroleum Tanzania Limited and three others Versus United Bank of Tanzania ukurasa wa 12**, ambapo ilisemwa pale ambapo hoja ya mapungufu ya kisheria (legality) inapoibuliwa Mahakama ina wajibu wa kuongeza muda kwani hiyo inakuwa ni sababu tosha ya msingi na hatakama mleta maombi hajaeleza sababu ya kuchelewa kwa kila siku.

Kwa mujibu wa maelezo ya Wakili Doreen ni rai ya mleta maombi kwamba kwa kuonesha mapungufu ya kisheria (illegality) mahakama

iweze kuzingatia sababu hiyo na kuongezewa muda wa kuleta maombi ya mapitio.

Wakijibu hoja za mleta maombi, wajibu maombi walieleza kwamba, CMA ilijiridhisha pasipo shaka kuwa Mleta Maombi anayo taarifa ya Mgogoro uliokuwepo CMA, na kufikia kutoa uamuzi wa upande mmoja kwa Mujibu wa Sheria ya Ajira na Mahusiano Kazini Sura ya 366, iliyofanyiwa marekebisho Mwaka 2019 (CAP.366 RE. 2019]. Kwa maoni yao, Mleta Maombi hana sababu za Msingi za kuomba kuongezewa muda kwa kuwa, ameruka hatua stahili ambayo ni kinyume cha Sheria na Utaratibu kwa kuwa Mleta Maombi alipaswa kuzingatia Kanuni ya 29 (1) (a) 29 (2), 29 (3) (a) (b) (c) (d) (e) (g) na 29 (4) (a) (b) (c) (d) (e) ya Sheria za Taasisi za Kazi Usuluhishi na Uamuzi, Tangazo la Serikali Na. 64 la 2007 (GN. No. 64 ya 2007) na Sheria nyingine zozote muhimu ambazo zilitakiwa kufuatwa. Kwa maoni yao Mleta Maombi alipaswa kurudi CMA kuomba kuset aside Uamuzi wa Upande mmoja na siyo kukimbilia Mahakama Kuu.

Wajibu Maombi waliendelea kueleza kwamba walikwisha sajili Uamuzi wa upande mmoja wa CMA kwa ajili ya kukaza hukumu katika Mahakama hii katika shauri Execution No. 95/2022 mbele ya Mheshimiwa Msajili Kassian (DR), hivyo ni maoni yao kuwa Mleta

Maombi anajaribu kutumia mbinu za Kisheria (Legal Technicality) kuchelewesha Haki ya Wajibu Maombi na hivyo ni dhahiri Maombi yao hayana mashiko na ni batili mbele ya Mahakama hii.

Wajibu maombi wameona Mleta Maombi anataka kuchelewesha haki yao iliyotolewa kwa Mujibu wa Sheria, kipindi ambacho hakukuwa na aamuzi wa Mahakama ya Rufaa kuhusu Wasuluhishi kutoa Uamuzi wa upande mmoja.

Kuhusu vielelezo ama nyaraka za Wajibu Maombi kuwa hazikukidhi vigezo wajibu maombi wamiona kuwa ni Hoja dhaifu kwa sababu CMA ilijiridhisha ndivo maana ikavipokea vielelezo hivyo. Kwa maoni yao endapo Mleta Maombi alikuwa na Hoja za msingi kupinga vielelezo hivyo alipaswa kwenda mbele ya Tume kwa muda na wakati ili kupinga, hivyo ni Rai yao kuwa Mleta Maombi hakutimiza Wajibu wake na yeye mwenyewe aliilalia haki yake ya kusikilizwa.

Ni maombi ya wajibu maombi kuwa kwa vile hoja za mleta maombi ni dhaifu na hazina mashiko na kwa kuzingatia kuwa aliruka hatua ya kurudi CMA kuomba kutenguliwa Uamuzi wa upande mmoja, Mahakama hii itupilie mbali maombi haya kwa gharama.

Katika majibu ya nyongeza (rejoinder) mleta maombi amejibu hoja ya kuruka hatua ya kuomba CMA kutengua hukumu ya upande mmoja ambayo kwa maoni ya wajibu maombi ni kinyume cha sheria na taratibu kanuni ya 29 (1), (a), (2), (3),a, b, c, d, e, g na (4), a, b, c, d, e, ya sheria za Taasisi za Kazi Usuluhishi na Uamuzi Tangazo No. 67 ya 2007. Mleta maombi ameendelea kusisitiza kuwa maombi haya yameletwa kwa sababu ya mapungufu na usahihi wa TUZO, na kwa mujibu wa Sheria ya Kazi na Mahusiano ya Ajira kifungu 91 (1), kipo wazi kwamba kama kuna mapungufu kwenye TUZO mtu anaweza kuomba Mahakama Kuu Divisheni ya Kazi kutengua TUZO hiyo.

Alisema yapo maamuzi ya mahakama ya Rufaa ambapo mazingira kama haya ilikutana na ilisema hukumu ya upande mmoja inaweza kukatiwa rufaa sio lazima kutenguliwa (set aside ex-parte judgment). Alirejea maamuzi hayo kuwa ni kesi ya **Dangote Industries Ltd. Tanzania Vs. Warnercom (T) Limited Civil Appeal No. 13 of 2021 (CA) Dar Es Salaam.**

Wakili wa mjibu maombi aliendelea kueleza kuwa kifungu cha 70 (2) cha Civil Procedure Code [2019] kinaruhusu mtu kuleta maombi kupinga usahihi wa maamuzi na pia kifungu cha 91 (1) cha Sheria ya

Kazi na Mahusiano ya Ajira, kinavyoruhusu mleta maombi kuleta maombi ya mapitio kuangalia usahihi wa TUZO.

Mleta maombi ameendelea kusisitiza kuwa kwa vile ameonyesha kuwa kuna mapungufu ya kisheria katika tuzo, basi aruhusiwe kuwasilisha maombi ya marejeo.

Baada ya kuchambua hoja za pande zote mbili, naona masuala yanyobishaniwa ni kama mleta maombi ana sababu za msingi zinazotosheleza mahakama kuruhusu ongezeko la muda kufungua shauri la marejeo dhidi ya tuzo ya CMA.

Mleta maombi ana sababu moja kuu ambayo inajikita katika mapungufu ya kisheria katika tume. Sababu hii ina mambo matatu ambayo mleta maombi anayaona yamegubikwa na mapungufu ya kisheria. Jambo la kwanza linagusa mamlaka ya Tume, la pili ni kutokuzingatiwa kwa haki ya kusikilizwa na la tatu ni kupokelewa kwa vielelezo visivyokuwa halisi wakati wa usikilizwaji wa shauri tume. Wajibu maombi hawajapiga masuala haya kuwa na sura ya kisheria, ila hoja zao zimelega kumlaumu mleta maombi kutokufika Tume hata baada ya kuwa na taarifa za uwepo wa mgogoro huko Tume.

Ni msimamo wa kisheria kuwa hoja zinazoibua mapungufu ya kisheria ni moja ya vigezo vinavyoifanya mahakama iruhusu ongezeko la muda wa kuomba rufaa. Miongoni mwa sheria hukumu zilizotoa mwongozo huu ni kesi maarufu ya "**The Principal Secretary Ministry of Defence and Notional Service Vs. Devram Valambia [1991] TLR 387.**"Katika kesi hii Mahakama ilieleza:-

> ***"In our view, when the point at issue is one alleging illegality of the decision being challenged, the Court has a duty, even if it means extending the time for the purpose, to ascertain the point and if the alleged illegality be established, to take appropriate measures to put the matter and the record straight."***

Kesi nyingine ni **Lyamuya Construction Company Ltd. Vs. Board of Registered Trustees of Young Women's Christian Association of Tanzania, Civil Application No. 2 of 2010 Court of Appeal of Tanzania,** ambapo moja ya vigezo vinavyoweza kuifanya Mahakama kuongeza muda wa kuomba rufaa ni pale ambapo kuna tuhuma za mapungufu ya kisheria katika uamuzi uliofikiwa.

Hivyo basi, ni dhahiri kwamba kuna tuhuma za mapungufu ya kisheria katika uamuzi unaotarajiwa kuombewa marejeo na kutokana na mwongozoo katika kesi zilizotajwa hapo juu, tuhuma za mapungufu ya kisheria kama ilivyo hapa, inatosha kuwa sababu za kuongeza muda.

Ipo hoja ya wajibu maombi kuwa mleta maombi ameruka hatua ya kuomba Tume yenyewe itengue uamuzi wa upande mmoja. Hoja hii imepingwa na mleta maombi ambaye ametumia kesi ya Mahakama ya Rugani ambayo hivi karibumi imeamua kuwa rufaa dhidi ya uamuzi wa upande mmoja ni jambo linaloruhusiwa kisheria. Kesi hiyo ni **Dangote Industries Ltd Tanzania Vs. Warnercom (T) Limited, ambapo mahakama ilisema:-**

> *"Conversely, an ex-parte judgment is appealable under section 70 (2) of the CPC which provides that "an appeal may tie from an original decree passed ex-parte" Section 70 (2) of the CPC, unambiguous as it is, does not impose any condition for appealing against an ex-parte judgment.*
>
> *It is a cardinal principle of statutory interpretation that, where the wording of a statue is clear and unambiguous, it does not need interpretation."*

Kutokana na kesi hii ya Dangote, hoja ya wajibu maombi kwamba kuna hatua iliyorukwa kabla ya kuleta maombi haya Mahakama Kuu haina mashiko.

Kutokana na maelezo haya, ni dhahiri kwamba mleta maombi amewasilisha sababu za msingi zinazotosha kuishawishi mahakama hii kuongeza muda wa kufungua maombi ya marejeo dhidi ya uamuzi wa CMA katika Mgogoro wa Kazi No. **CMA/DSM/TEM/519/2020).** Maombi yanaruhusiwa. Maombi hayo yafunguliwe ndani ya siku 14 kuanzia tarehe ya uamuzi huu.

Imetolewa Dar es Salaam leo tarehe 12 Agosti, 2022.

KATARINA REVOCATI MTEULE

JUDGE

12/08/2022